

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania R.J.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie

o wypłatę wojskowej emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 7 lutego 2024 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 25 maja 2021 r., sygn. akt III AUa 489/21,

1. oddala skargę kasacyjną,

2. zasądza od Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie na rzecz R.J. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z ustawowymi odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 października 2020 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie, na podstawie art. 31 ust. 1 w związku z art. 44 ust. 1 pkt 2 lit. a oraz art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy

zawodowych i oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2528 ze zm.; dalej ustawa zaopatrzeniowa), wstrzymał R.J. wypłatę emerytury wojskowej od 1 listopada 2020 r. wobec przyznania mu emerytury z zaopatrzenia powszechnego.

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z 29 stycznia 2021 r., zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił R.J. prawo do wypłaty emerytury wojskowej od 1 listopada 2020 r. i zasądził od Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie na rzecz R.J. 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r., oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego i orzekł o kosztach w postępowania apelacyjnego.

W sprawie ustalono, że R.J. pełnił zawodową służbę wojskową od 28 września 1966 r. do 31 stycznia 1997 r. Na mocy decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 20 marca 1997 r. odwołującemu się została przyznana emerytura wojskowa. Decyzją z dnia 28 lutego 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. przyznał R.J. prawo do emerytury powszechnej, z jednoczesnym zawieszeniem jej wypłaty, lecz na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 czerwca 2020 r. odwołującemu się przyznane zostało prawo do wypłaty świadczenia od 1 września 2019 r. W związku z tym decyzją z dnia 2 września 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego, przyznał R.J. emeryturę od 1 września 2019 r.

Wysokość świadczenia przysługującego R.J. z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynosi 2.103,36 zł. Natomiast wysokość emerytury wojskowej przysługującej odwołującemu się, po waloryzacji, została określona na kwotę 6.622,50 zł w decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie z dnia 6 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że Sąd Okręgowy w sprawie VII U 1304/19, uznał, że odwołującemu się, obok emerytury wojskowej, należy się również emerytura z powszechnego systemu ubezpieczeń. Podkreślił, że odwołujący się osiągnął maksymalną wartość wojskowego świadczenia emerytalnego (75% podstawy wymiaru) i w związku z tym nie było możliwości podwyższenia tego świadczenia pomimo wypracowania przez niego dodatkowego okresu składkowego, a zatem pozostała część cywilnego stażu emerytalnego nie mogła być uwzględniona

przy obliczaniu emerytury wojskowej. Tym samym, wystąpiła sytuacja umożliwiająca zastosowanie wyjątku od zasady pobierania tylko jednego świadczenia określonej w art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.; dalej ustawa emerytalna). Sąd Okręgowy powołał na poparcie swojego stanowiska wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 (LEX nr 3610416), zgodnie z którym w przypadku nabycia przez ubezpieczonego, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r., prawa do dwóch emerytur – wojskowej i powszechnej - „wypracowanych” niezależnie od siebie, wypłaca się oba te świadczenia. Część stażu emerytalnego nie mogła być uwzględniona przy obliczaniu emerytury wojskowej.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska organu rentowego, że wobec podjęcia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaty emerytury powszechnej, wypłata emerytury wojskowej powinna ulec zawieszeniu - zgodnie z zasadą wypłaty jednego świadczenia określoną w art. 7 ustawy zaopatrzeniowej oraz w art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej. W związku z tym należało przyjąć, że Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie jest związany treścią wyroku w sprawie VII U 1304/19, mimo że nie był stroną tego postępowania.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną i zarzucił naruszenie prawa materialnego, polegające na błędnej jego wykładni oraz niewłaściwym zastosowaniu przez Sąd przepisów prawa materialnego, tj. (-) art. 7 ustawy zaopatrzeniowej; (-) art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - w zakresie, w jakim Sąd przyjął, że świadczenia emerytalne odwołującego się nie pozostają w zbiegu oraz że organ rentowy bezprawnie zawiesił powodowi wypłatę emerytury wojskowej, podczas, gdy wypłatę emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych realizował Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w konsekwencji czego Sąd uznał, że powodowi należy się wypłata dwóch świadczeń emerytalnych.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie apelacji pozwanego w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i

przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od odwołującego się na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołujący się, w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. W ust. 2 tego przepisu przewidziano, że przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Z kolei zgodnie z art. 7 ustawy zaopatrzeniowej, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do: (1) emerytury lub renty przewidzianych w odrębnych przepisach albo (2) uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach, albo (3) świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia (Dz.U. poz.

658) - wypłaca się świadczenie wyższe albo wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

W wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 (OSNP 2019 nr 9, poz. 114) w sprawie, w której odwołujący się dochodził wypłaty emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obok emerytury wojskowej, Sąd Najwyższy uznał, że w razie zbiegu prawa do emerytury powszechnej i wojskowej o zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej). Należy jednakże zauważyć, że pojawiły się także orzeczenia, w których prezentowano odmienną linię orzeczniczą. Sąd Najwyższy stwierdzał w nich, że nie ma racjonalnych powodów, aby odwoływać się do zasady równości, co sprawia, że przy jasnym (jednoznacznym brzmieniu przepisu), nie ulega wątpliwości, iż nie ma możliwości pobierania w zbiegu emerytury wojskowej oraz emerytury powszechnej przez osoby, które rozpoczęły służbę przed 2 stycznia 1999 r. (wyroki Sądu Najwyższego z 8 maja 2012 r., II UK 237/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 9 oraz z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13, LEX nr 1394110).

Ta rozbieżność w orzecznictwie została usunięta przez uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (OSNP 2022 nr 6, poz. 58), zgodnie z którą ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 7 ustawy zaopatrzeniowej).

Z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku wynika, że zapadł prawomocny wyrok Sądu bazujący na wykładni przedstawionej w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 i wyrok ten został wykonany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który decyzją dnia 2 września 2020 r. przyznał R.J. emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od 1 września 2019 r.

Trzeba zauważyć, że Sąd Apelacyjny nie mógł naruszyć art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, gdyż przedmiotem niniejszego postępowania nie była emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale emerytura wojskowa. Innymi słowy, przedmiotem zaskarżonej decyzji nie było wstrzymanie wypłaty emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, ale emerytury wojskowej w oparciu o art. 7 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej. Zatem w grę wchodzić może tylko ta podstawa kasacyjna.

Normowany w art. 7 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej zbieg prawa do świadczeń skutkuje wypłatą jednego świadczenia - wyższego albo wybranego przez osobę uprawnioną. Skarżący akcentuje, że skoro odwołującemu się jest wypłacana emerytura powszechna, to zgodnie z zasadą wypłaty jednego świadczenia (w przypadku zbiegu prawa do dwóch świadczeń) należy zawiesić wypłatę emerytury wojskowej. Nie może jednak umknąć uwadze, że w art. 7 ustawy zaopatrzeniowej wyrażona została nie tylko zasada wypłaty jednego świadczenia, ale także, że ma to być świadczenie wyższe albo wybrane przez ubezpieczeniowego. Emerytura powszechna w przypadku odwołującego nie jest ani wyższa od emerytury wojskowej (jest znacznie niższa) i nie jest też świadczeniem wybranym przez odwołującego się, bowiem jego wolą było pobieranie obu świadczeń, czemu dał wyraz, odwołując się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zawieszającej wypłatę emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stąd nie ma podstaw do zawieszania wypłaty (wyższej) emerytury wojskowej.

Należy zauważyć, że co do zasady – przy zestawieniu obu świadczeń - najprawdopodobniej zawieszeniu uległaby wypłata emerytury powszechnej (co zresztą uczynił Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji z dnia 28 lutego 2019 r.). Jednakże stoi temu na przeszkodzie prawomocny wyrok. Jego skutek jednakże nie przekłada się na unormowania „zbiegowe” ustawy zaopatrzeniowej, ponieważ wypłacane na podstawie tego wyroku świadczenie nie jest ani wyższe (od świadczenia wojskowego), ani wybrane jako jedno z dwóch świadczeń.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22

października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[ms]